

JURISTS

Edvijs Zandars ir zvērināts advokāts, advokātu biroja *Ellex Kļaviņš* asociētais partneris. Viņš ar smaidu atceras, ka pirms dažiem gadiem eksperimentējot mākslīgajam intelektam uzdevis vispārīgu jautājumu par Latvijas tiesībām. Sarunu robota atbilde bijusi visai kompetenta. «Man pār vaigu jau notecēja sviedru lāsīte. Bet, kad uzdevu specifiskāku jautājumu, ar kuru pirms dažām stundām biju cīnījies, tas ieteica vērsties pie jurista. Atviegloti nopūtos, jo sapratu, ka pagaidām mans darbs ir drošībā.» Tā jūtas aizvien. Mākslīgā intelekta jautājumi tagad kļuvuši par vienu no viņa specializācijām.

Nozarē Zandars strādā vairāk nekā 16 gadu. Pamata zināšanas — bakalaura un maģistra grādu — tiesību zinātnē ieguvis Latvijas Universitātē. Studējis arī ārzemēs. Taču laikmets pieprasa zināšanas papildināt visa mūža garumā. Nesen viņš pabeidzis digitālās transformācijas programmu Rīgas Ekonomikas augstskolā. Savukārt zināšanas par mākslīgo intelektu papildina kursus, semināros un konferencēs gan Latvijā, gan ārzemēs. «Mācības nepieciešamas, lai gūtu zināšanas ne tikai par to, kā mākslīgais intelekts var palīdzēt ikdienas darbā, bet arī par riska faktoriem, ētisku un profesionālu izmantošanu,» viņš pamato. To pieprasa arī Latvijas Zvērinātu advokātu padomes Ētikas kodekss un vadlīnijas par mākslīgā intelekta izmantošanu.

To jurista darbā var izmantot ļoti plaši, stāsta Zandars. Viens no pirmajiem darbiem, ko pats uzticējis mākslīgajam intelektam, bijusi tulkošana. Tagad šajā pozīcijā cilvēka palīdzību meklē aizvien retāk. Taču visvairāk mākslīgais intelekts noder

«Mākslīgais intelekts visvērtīgākais ir nevis iesācējiem, bet tiem, kas uzkrājuši pieredzi, zināšanas un prasmes,» uzskata zvērināts advokāts Edvijs Zandars

juridiskās izpētes veikšanā, dokumentu izstrādē un pārbaudē. Tas dod iespēju strādāt ātrāk un paaugstināt darba kvalitāti, kas ir būtiski, jo darba pabeikšanas termiņi nereti ir ļoti īsi. «Ar mākslīgā intelekta palīdzību jurists var īsā laikā aptvert plašāku jautājumu un tiesību avotu loku. Piemēram, var ne tikai ātri apskatīties, ko citu valstu jurisdikcijas ir teikušas par konkrēto jautājumu, bet arī pa-

EKSPERTA KOMENTĀRS. ZANE ČULKSTĒNA

«Pirms gada paziņu lokā teicu, ka drīzumā dramatiski pieaugs tiesās iesniegto pieteikumu skaits, un tas arī notiek. Agrāk, ja cilvēkam šķita, ka pret viņu kāds izturējies netaisnīgi, bija jāatrod jurists, jāmaksā par konsultāciju, nezinot, vai tas būs tā vērts. Tagad sagatavot tiesas pieteikumu vai apstrīdēt procesa rezultātus kļuvis daudz vienkāršāk. Pietiek norādīt dokumentus, likumus un citus normatīvos aktus, kas saistīti ar iespējamo pārkāpumu.

Tikmēr tiesu sistēmā kapacitāte tādā pašā tempā nav palielinājusies. Protams, sarežģītās lietās ar mākslīgo intelektu nepietiek, tur joprojām nepieciešama jurista iesaiste.»

lūgt apkopojumu par šo tēmu, idejas argumentiem.»

Neklasificētas informācijas apstrādei pielieto publiski pieejamus rīkus kā *ChatGPT* un *Claude*. Gadījumos, kad nepieciešams garantēt klientu datu konfidencialitāti un drošību, strādā ar anonimizētu informāciju vai izmanto specifiski juridiskajam darbam paredzētus risinājumus. Eiropā un ASV vieni no populārākajiem ir *Harvey* un *Legora*. Tie garantē, ka klientu dati netiek izmantoti publisko modeļu mācīšanai, un ir ieviesuši papildu pasākumus informācijas drošībai. Latvijas tiesu praksē labāk orientēties palīdz tepat radītais rīks *Lexu AI*.

Viņš uzdeva vispārīgu jautājumu par Latvijas tiesībām. Sarunu robota atbilde bijusi visai kompetenta. «Man pār vaigu jau notecēja sviedru lāsīte»

Taču pilnībā aizstāt jurista darbu mākslīgais intelekts aizvien nespēj. «Tas nezina kontekstu, nepārzina juridiski svarīgākos aspektus, argumentus un iestāžu praksi.» Tāpat Zandars norāda uz precizitātes nozīmi jurista darbā un atgādina, ka vēsturē ir bijuši tiesas procesi, kuros daudzu miljonu likteni izšķīris viens nevietā ielikts komats. Eiropā ir vairāk nekā simt gadījumu, kad tiesa atteikusies pieņemt prasības pieteikumu vai kādai no pusēm izteikusi aizrādījumu par mākslīgā intelekta halucinācijām.

Šī iemesla dēļ Zandaru satrauc tendence, ka studenti aizvien vairāk sāk paļauties uz dažādiem rīkiem, neattīstot kritisko domāšanu un juridiskās prasmes. Viņš strādā arī Rīgas Juridiskajā augstskolā un redz, ka jaunieši tos izmanto arī gadījumos, kad mākslīgā intelekta lietošana nav atļauta. Šo praksi jaunie speciālisti turpina, sākot darba gaitas. «Rodas jautājums — kurā brīdī attīstīs savas zināšanas, prasmes, lai spētu novērtēt, vai mākslīgā intelekta sagatavotais saturs ir pareizs.» ●